

آن سوی ترانزنامه؛ انتفاع واقعی در افق توسعه

خط اقتصاد : فولاد مبارکه به عنوان یکی از بزرگترین و راهبردیترین شرکت های صنعتی ایران، همواره در مسیر توسعه، خودکفایی و نقش آفرینی در اقتصاد ملی پیش گام بوده است. در سال های گذشته، این مجموعه نه تنها به عنوان پیشانی صنعت فولاد کشور، بلکه به عنوان موتور پیشران توسعه صنعتی ایران ایفای نقش کرده است. اکنون و در آستانه برگزاری مجمع عمومی، فرصت مغتنمی فراهم آمده تا نگاهی جامع تر و تحلیلی تر به شرایط پیش روی صنعت فولاد و راهبردهای کلان شرکت داشته باشیم؛ شرایطی که در عین دشواری، حامل فرصت های راهبردی برای آینده است.

به گزارش پایگاه خبری خط اقتصاد، تحولات جهانی در صنعت فولاد، در سال های اخیر با نوسانات جدی همراه بوده است. در سال ۲۰۲۴ و اوایل ۲۰۲۵ میلادی، بازار جهانی فولاد تحت تأثیر کاهش تقاضای چین، رکود در صنعت ساخت و ساز اروپا، و جنگ در اوکراین با افتی جدی مواجه شد. در چین که سهمی بیش از ۵۰ درصد از مصرف جهانی فولاد را در اختیار دارد، با کند شدن رشد اقتصادی و محدود شدن پروژه های عمرانی، تقاضای داخلی کاهش یافت. در همین دوره، قیمت های بیلت و اسلب در بازارهای جهانی حدود ۳۰ درصد افت کرد که ناشی از سقوط تقاضای چین و افزایش صادرات فولاد ارزان قیمت چین به بازارهای جهانی بود. این صادرات گسترده باعث افت بیشتر قیمت های جهانی شد و شرکت های فولادسازی در سراسر جهان، به ویژه فولاد مبارکه را از کاهش حاشیه سود و درآمد صادراتی متأثر ساخت.

نمونه ای روشن از این تأثیرگذاری را می توان در عملکرد شرکت آرسلورمیتال (ArcelorMittal)، یکی از غول های فولاد جهان مشاهده کرد که در سه ماهه نخست سال ۲۰۲۳ با افت ۴۳ درصدی سود نسبت به مدت مشابه سال قبل مواجه شد و آن را ناشی از افت تقاضا و قیمت ها اعلام کرد. فولاد مبارکه نیز به عنوان بازیگری جدی در منطقه خاورمیانه، نمی تواند از چنین روندی مصون بماند.

ناترازی انرژی و افت تولید

چالش های داخلی به ویژه ناترازی انرژی، عامل مهم دیگری در وضعیت کنونی صنعت فولاد است. در سال ۱۴۰۳، فولاد مبارکه بارها با قطعی برق، افت فشار گاز و حتی محدودیت های شدید در تأمین آب صنعتی مواجه شد. این اتفاقات نه تنها به توقف موقت خطوط تولید انجامید، بلکه موجب افزایش هزینه های تولید و کاهش بهره وری عملیاتی کارخانه شد. طبق گزارش های داخلی، تنها در تابستان ۱۴۰۳، حدود ۳۵ روز، تولید در خطوط نورد و فولادسازی به دلیل قطع برق متوقف شد. این رقم، معادل از دست رفتن هزاران تن محصول و صدها میلیارد تومان درآمد است.

صنعت فولاد یکی از صنایع با مصرف بالای انرژی به شمار می آید. به عنوان مثال، تولید یک تن فولاد خام در واحد کوره قوس الکتریکی، به حدود ۶۰۰ کیلووات ساعت برق نیاز دارد. در شرایطی که شبکه برق کشور با محدودیت روبه روست، مجموعه های صنعتی بزرگ، همچون فولاد مبارکه معمولاً اولین گزینه برای اعمال خاموشی هستند. این چالش فقط محدود به ایران نیست؛ در سال ۲۰۲۱ نیز شرکت بائواستیل (Baowu Steel) چین اعلام کرد که به دلیل کمبود برق در ایالت های شرقی چین، بخشی از تولیدات خود را کاهش داده است.

علاوه بر این، فشارهای ناشی از سیاست های پولی و ارزی داخلی نیز بر شرکت سایه انداخته اند. در سال گذشته، تغییرات ناگهانی نرخ ارز، محدودیت های مربوط به بازگشت ارز حاصل از صادرات، و اعمال مقررات ارزی متعدد، روند فروش خارجی فولاد مبارکه را کند و پرهزینه کرده است. این در حالی است که صادرات، یکی از ستون های اصلی درآمدی شرکت به ویژه در سال های تحریم بوده است.

ضرورت توسعه؛ فراتر از منطق مالی

پرسش اصلی اینجاست که چرا در چنین شرایطی، فولاد مبارکه با جسارت و قدرت، همچنان مسیر توسعه را ادامه می دهد؟ آیا اجرای پروژه هایی مانند نورد گرم ۲، ساخت نیروگاه های سیکل ترکیبی و خورشیدی، انتقال آب از دریای عمان، و ده ها پروژه دیگر، منطقی و قابل دفاع است؟ پاسخ به این پرسش، در فهم عمیق تر از ماهیت صنعت فولاد و الزامات آینده نگرانه نهفته است.

صنعت فولاد، ماهیتی ایستا ندارد. این صنعت به طور مداوم نیازمند بازسازی، ارتقا، تکمیل زنجیره ارزش، و افزایش بهره وری است. اگر شرکتی مانند فولاد مبارکه، به عنوان رهبر بازار فولاد کشور، در اجرای پروژه های توسعه ای تعلل کند، نه تنها سهم بازار خود را از دست خواهد داد، بلکه در رقابت جهانی نیز به حاشیه رانده خواهد شد. تجربه شرکت پوسکو (POSCO) کره جنوبی گواه روشنی بر این واقعیت است. این شرکت در دهه ۱۹۹۰ میلادی با وجود بحران های مالی آسیا، تصمیم به سرمایه گذاری گسترده در خطوط تولید ورق های ویژه و محصولات با ارزش افزوده بالا گرفت و امروز یکی از موفق ترین تولیدکنندگان ورق های فولادی با کاربرد در صنایع پیشرفته است.

پروژه نورد گرم ۲ در فولاد مبارکه نیز با همین نگاه تدوین و آغاز شده است. هدف این پروژه، افزایش ظرفیت تولید ورق های خاص برای صنایع خودروسازی، لوازم خانگی و خطوط لوله است؛ صناعی که نیازمند کیفیت بالا و ویژگی های فنی ویژه در محصولات فولادی هستند. اگر امروز فولاد مبارکه در این مسیر سرمایه گذاری نکند، فردا ناچار خواهد شد در رقابت با واردات و تولیدکنندگان خارجی، زمین بازی را ترک کند. از سوی دیگر، تجربه قطعی های برق و گاز در سال های اخیر به روشنی نشان داد که ادامه فعالیت بدون استقلال نسبی در تأمین انرژی، ریسک بزرگی برای هر صنعت بزرگ است. پروژه ساخت نیروگاه سیکل ترکیبی فولاد مبارکه با ظرفیت بیش از ۹۰۰ مگاوات، گامی در جهت تأمین پایدار انرژی مجموعه و کاهش وابستگی به

شبکه ملی است. این نیروگاه با بهره‌گیری از فناوری پیشرفته، نه تنها پاسخ‌گوی نیازهای کنونی خواهد بود، بلکه امکان فروش برق مازاد در بازار انرژی را نیز فراهم خواهد کرد. شرکت‌هایی نظیر Tata Steel هند نیز در دهه گذشته به همین دلیل وارد حوزه نیروگاه‌سازی شده‌اند تا هم از نوسانات انرژی در امان باشند و هم ارزش‌افزوده جدید خلق کنند.

یکی دیگر از چالش‌های اساسی در سال‌های آینده، مسئله آب خواهد بود. استان اصفهان با بحران شدید منابع آبی روبه‌رو است و تداوم این وضعیت، فعالیت هر صنعت آب‌بری را با تهدید مواجه می‌کند. پروژه انتقال آب از دریای عمان، یک تصمیم راهبردی و بلندمدت است که هدف آن، تضمین پایداری فعالیت صنعتی در فلات مرکزی ایران است. با اجرای این پروژه، فولاد مبارکه در کنار سایر صنایع، به منبعی پایدار و بلندمدت از آب دست خواهد یافت؛ منبعی که تضمین‌کننده حیات صنعتی و مانع از مهاجرت سرمایه به مناطق دارای آب است.

آینده‌نگری در مسیر ارزش‌آفرینی پایدار

تمامی این پروژه‌ها به‌واقع نه هزینه‌های عملیاتی، بلکه سرمایه‌گذاری‌های استراتژیک هستند که آینده شرکت را تضمین می‌کنند. این طرح‌ها، در قالبی میان‌مدت تا بلندمدت، تأثیرات مثبت خود را در صورت‌های مالی شرکت نشان خواهند داد. سهام‌دارانی که امروز با دیدگاهی کوتاه‌مدت بر سود سالانه تمرکز دارند، لازم است بدانند ارزش‌افزوده واقعی و پایداری سود، مستلزم جسارت سرمایه‌گذاری و نگاه آینده‌نگر است. تاریخ اقتصاد صنعتی ایران و جهان نشان داده است که شرکت‌هایی که در دوره‌های دشوار همچنان بر توسعه و نوآوری تمرکز کرده‌اند، در سال‌های بعد به پیش‌تازان بازار تبدیل شده‌اند. فولاد مبارکه نیز با تکیه بر تجربه، منابع انسانی توانمند، فناوری پیشرفته، و برنامه‌ریزی دقیق، آماده است تا همچنان نقش‌آفرین اصلی در صنعت فولاد ایران باقی بماند.

امروز، مجمع عمومی فولاد مبارکه فراتر از بررسی گذشته‌هاست؛ این مجمع فرصتی است برای نگاهی به آینده. آینده‌ای که در آن شرکت نه تنها تولیدکننده فولاد، بلکه دارنده الگوی حکمرانی صنعتی پیشرفته، نوآوری راهبردی و توسعه پایدار شناخته خواهد شد.